

УДК 911.3

Молікевич Р.С.
асистент кафедри соціально-економічної географії
Херсонський державний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ДОСТУПОМ ДО МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ЯК ІНДИКАТОР РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті висвітлено питання розвитку глобальної мережі Інтернет в Херсонській області, що є однією з вагомих характеристик при оцінці рівня розвитку суспільства. Запропоновано підхід щодо оцінки регіональних диспропорцій у кількості користувачів мережі за обліковими аккаунтами соціальних мереж. Виконано оцінку забезпеченості населення доступом до мережі Інтернет по районам і міськрадам Херсонської області.

Ключові слова: інформаційний простір, суспільно-географічний процес, Інтернет, аккаунт, інформаційне суспільство.

Моликевич Р.С. Обеспеченность населения доступом к сети интернет как индикатор развития информационного пространства Херсонской области

В статье рассмотрены вопросы развития глобальной сети Интернет в Херсонской области, которая является одной из весомых характеристик при оценке уровня развития общества. Предложен подход к оценке региональных диспропорций в количестве пользователей сети по учетным аккаунтами социальных сетей. Выполнена оценка обеспеченности населения доступом к сети Интернет по районам и горсоветам Херсонской области.

Ключевые слова: информационное пространство, общественно-географический процесс, Интернет, аккаунт, информационное общество.

Molikeyvych R.S. The possibility of internet access as indicator of information space of Kherson region

The article discusses the development of the global Internet in the Kherson region, which is one of the biggest features in assessing the level of development of society. An approach to the evaluation of regional disparities in the number of network users, accounts, social networking accounts. The evaluation of security of the population with Internet access by region and city council of the Kherson region.

Key words: information space, socio-geographical process, the Internet account, the information society.

Постановка проблеми. В сучасних реаліях інформація стала досить потужною зброєю у формуванні громадської думки, і головним її арсеналом стають саме простори Інтернет-мережі. Зважаючи на це, дослідження територіальних відмінностей забезпеченості населення доступом до мережі є вагомим фактором у дослідженні розвитку суспільства. Показник забезпеченості населення доступом до мережі Інтернет використовується у розрахунках Індексу розвитку людського потенціалу [4], Індексу глобальної конкурентоспроможності [1], індикаторів розвитку інформаційного суспільства [2] і т.д. Тобто, показник забезпеченості населення Інтернетом є досить своєрідною характеристикою якості життя та рівня суспільного

розвитку населення, проявляє ступінь освітнього та культурного його розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням широкого кола питань пов'язаних з інформаційним полем проводяться у Харківському центрі суспільної географії, зокрема К.А. Немцем та Л.М. Немець. Питання розвитку ІТ-комунікацій в інфраструктурі господарства Херсонської області розглядаються у публікаціях В.К. Коробова.

Метою даної статті є виявлення регіональних диспропорцій розвитку інформаційного суспільно-географічного простору Херсонської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Чи не головною категорією сучасної суспільної географії є суспільно-географічний

процес – послідовна закономірна зміна ситуацій у розвитку суспільства в історичному та географічному контекстах, або, інакше кажучи, зміни суспільних складових соціогеосистем у просторово – часовому континуумі [3]. Інформація є одною з головних складових соціогеопроецесу, поряд з соціальною, економічною, геоекологічною, ментальною та культурологічною. За визначення К.А. Немця, інформаційно-суспільно-географічний простір – це простір антропосфери, де існують соціум, господарство і природні системи, територіальна організація, властивості і зв'язок (між собою та зовнішнім середовищем) яких зумовлені складною взаємодією полів різних ознак, а єдність і оптимізація здійснюються через інтерференцію та взаємодію їхніх інформаційних полів. Останнім часом в географічних дослідженнях уконституується інформаційно-синергетична парадигма, що покликана забезпечувати дослідження інформаційного обміну в соціально-географічних системах як складової суспільно-географічного процесу.

Інформація виконує досить важливу роль у регулюванні геосистем різного рівня, і є ланкою ноогенезу, що чим далі тим сильніше посилює свій вплив у геопросторі. Не можна чітко визначити або спрогнозувати результати впливу інформаційного середовища (того чи іншого кванту інформації) на розвиток геосистем, тому розвиток інформаційного простору має досить сильні синергетичні аспекти.

Однією з основних методологічних проблем є фіксація руху та дифузії інформації у геопросторі, як суто в соціосфері так і в природно-антропогенних системах. Вагомим інструментом дослідження інформаційного простору є розвиток Інтернет-мережі, що дозволило фіксувати потоки інформації та виявляти коливання рівня інформаційної напруженості в суспільстві. Диференціація різнорівневої інформації та рівня доступності її для населення впливає на прояви флуктуацій в усіх сферах: починаючи від курсу акцій на світових біржах, закінчуючи посиленням захворюваності на хвороби органів кровообігу в окремі області чи районі. В українських реаліях інформаційний простір є також важливим плацдармом в інформаційній війні, тим самим забезпечуючи геополітичну безпеку/небезпеку соціуму.

Отже, оцінка забезпеченості населення доступом до Інтернет-мережі дає можливість оцінити як напруженість інформаційного середовища так і рівень освіченості та якості населення.

Статистика обліку Інтернет-користувачів складна, і на регіональному рівні практично не обраховується. Для областей в цілому кількість користувачів вираховується за результатами звітів компаній, що надають послуги доступу до мережі Інтернет. Складність такого обліку полягає в досить значній проблематиці підрахунку користувачів мобільного Інтернету, який в сільській місцевості досить часто є єдиним варіантом виходу в мережу. Так, за даними Головного управління статистики в Херсонській області абонентів мережі «Інтернет» налічується 83,8 тис. осіб, або 7,86% населення (в середньому за 2015 рік). За даними пошукової системи «Яндекс» 41% населення у віці від 15 років і старше (близько 370 тис. осіб, або близько 35% всього населення області) хоча б раз в місяць «виходить» в Інтернет [5]. Цей показник менший ніж в середньому по Україні (середній показник 56%), в міських поселеннях Інтернетом користується приблизно половина дорослого населення, а в сільській менше третини.

Зрозуміло що під одним абонентом можна розуміти декілька користувачів, так як однією лінією можуть користуватись значна кількість осіб. Зважаючи на дану високу відмінність у показниках, нами була запропонована гіпотеза щодо підрахунку кількості користувачів Інтернет мережі за допомогою соціальних мереж. Підґрунтям такого висновку послужив звіт пошукової мережі Яндекс та консалтингової компанії GEMIUS S. A, в якому зазначено, що перше місце по кількості запитів серед населення Херсонської області займає соціальна мережа «Вконтакте». Зрозумілим є що в сучасному суспільстві кожен користувач зареєстрований хоча б в одній соціальній мережі, тим самим він «позначає» себе як облікова одиниця, і дає можливість за допомогою інтерфейсу соціальної мережі врахувати його як користувача в статистиці обліку споживачів інтернет-продукту будь-якої адміністративної одиниці. Система «Вконтакте» є найбільш зручною серед інших

соціальних мереж в плані задання параметрів пошуку користувачів, можна вибрати населений пункт, район, область, країну. Зважаючи на це, нами було враховано кількість користувачів соціальної мережі «Вконтакте» по 698 населеним пунктам області, і на основі отриманих даних зроблено опосередковані висновки щодо залучення населення адміністративних одиниць області до користування Інтернетом. Так в Херсонській області користувачами мережі є 13,7% населення (або 145937 осіб), що є середнім показником між офіційною статистикою абонентів та Яндекс статистикою користувачів, і на наш погляд є більш правдоподібною. В територіальному розрізі спостерігається наступна картина (рис. 1):

1. Найбільша кількість користувачів спостерігається у міськраді Херсона (923,11 користувачів/1000 осіб) та Нової Каховки (662,58 користувачів/1000 осіб). Середній показник по області складає

137,1 користувач/1000 осіб. В загалом в районах, де районними центрами є міста спостерігається найвища кількість користувачів, а відповідно і найкраща забезпеченість доступом до Інтернету. За таких умов у області формується два центри: Південно-Західний (м. Херсон, м.Нова Каховка, Цюрупинський, Голопристанський, Скадовський і Каланчацький райони) та Південно-Східний (Генічеський та Іванівський райони).

2. «Провали» у кількості користувачів навколо м. Херсона та м. Нової Каховки пояснюються по-перше спрямованістю інтернет-провайдерів працювати на більш широких ринках (тобто вигідніше працювати в місті, а не в селі), по-друге фактом того, що Інтернет користувачі часто вказують у графі «місце проживання» найближчий великий населений пункт або обласний центр, на противагу маловідомому селу. Як результат, такі «провали» сформувались у Бериславському та Каховському районах.

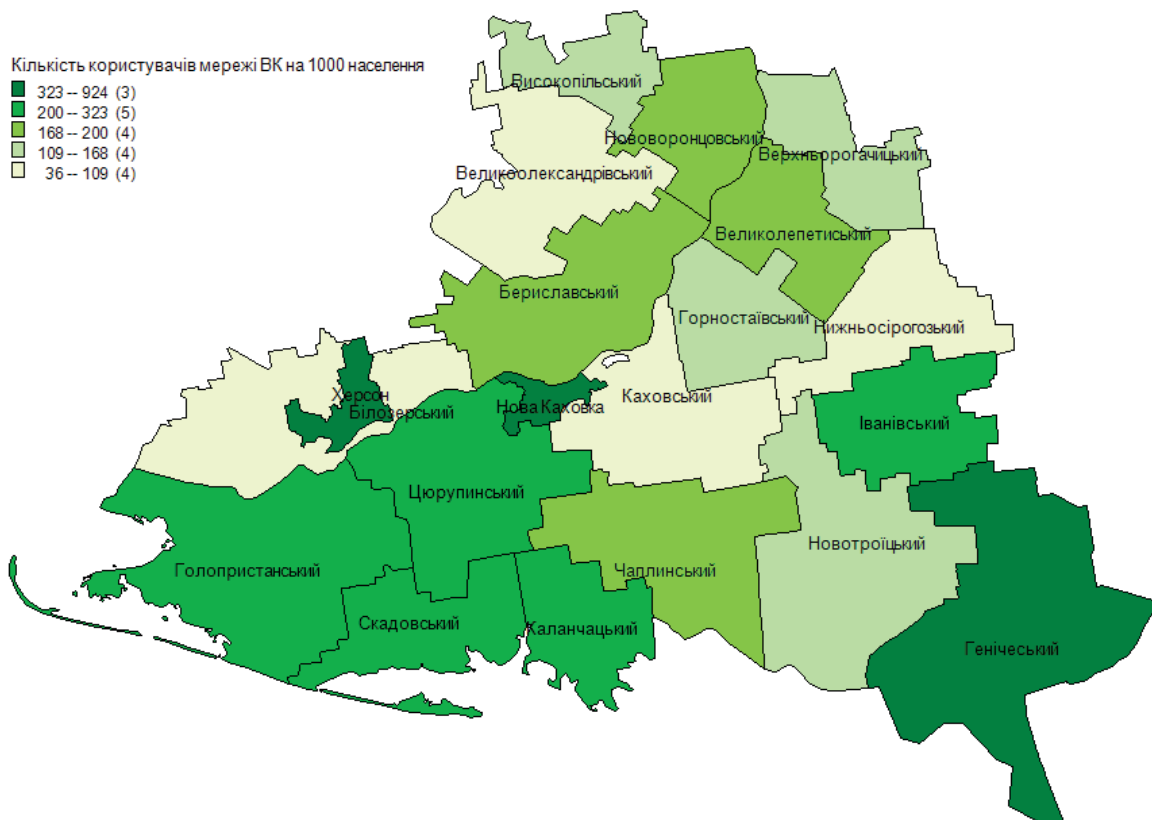

Рис. 1. Відносне забезпечення населення Херсонської області доступом до Інтернету

Джерело: враховано автором на основі статистики користувачів у соціальній мережі «Вконтакте», 2015 р.

3. У сільських поселеннях з кількістю населення менше 300 осіб практично повсюдно проявляється відсутність зареєстрованих користувачів, що є результатом відсутності можливості доступу до Інтернету та низькою кількістю молодого населення.

Отримані результати свідчать, що розвиток інформаційного простору досить неодно-рідний і має значні провали в периферійних районах області, тим самим сповільнюючи розвиток даних регіонів. В приміських райо-нах розвиток інформаційного простору сприяє посиленню процесів руралізації. Інформаційна відсталість порушує принципи збалансованого розвитку регіонів, тому розвитку інформацій-ного простору варто приділити увагу при роз-робці та впровадженню регіональних стратегій розвитку

Висновки. Отже, вираховані показники користування Інтернетом населенням області можливо доволі точно вважати показниками культурного та освітнього рівня населення, що є невідомою характеристикою як інфор-маційного суспільства так і інформаційного простору. Досить низька розвиненість Інтер-нет-мережі є ознакою стагнаційних процесів

та диспропорцій у збалансованості розвитку суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Індекс глобальної конкурентоспроможності 2013: Забезпечення сталого зростання та фор-мування стійкості [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.feg.org.ua/uploadfiles/reports/files/3_chapter1_ukr.pdf

2. Національна система індикаторів розвитку інформаційного суспільства в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ecsor.com.ua/files/indicator_r2.pdf

3. Немець К.А. Концепція інформаційного суспільно-географічного простору і її застосування в суспільно-географічних дослідженнях. Доповідь на науково-методичному семінарі кафедри соціаль-но-економічної географії та регіонознавства [Елек-тронний ресурс] / К.А. Немець. – 2013 р. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/geograf22/ss-16102723>

4. Прушківська Е. Походження, сутність та розвиток людського капіталу в умовах сучасних ринкових перетворень / Е. Прушківська, А. Пере-верзева // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №1(79). – С. 196-201.

5. Херсонская область в интернете: цифры и факты. Июнь 2015 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://download.yandex.ru/company/Yandex_onSearch_Kherson_06_2015.pdf